

- העותרים : 1. סגן סטניסלב יורובסקי  
2. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד טל חסין ו/או דן יקיר ואח'  
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל  
רח' נחלת בנימין 75 תל אביב  
טל': 03-5608151 ; פקס': 03-5608165  
דוא"ל [talh@aci.org.il](mailto:talh@aci.org.il)

- נ ג ד -

המשיב : ראש אגף כוח האדם בצה"ל  
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

### הודעת עדכון מטעם העותרים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 13.9.2018 מתכבדים העותרים להגיש הודעת עדכון מטעמם.

עדכון זה יעסוק במתכונת זימונם של חיילים הרשומים כ"חסרי דת" במרשם האוכלוסין לכנס ההסברה לתכנית הגיור הצה"לית של נתיב, גם משבוטלה חובת ההתייצבות בו, בקשיי המערכת הצבאית להטמיע את ביטול חובת ההתייצבות ובפגיעה הנמשכת בפרטיותם. המקרים שיתוארו להלן, אשר חוברים לעדויות שכבר הוצגו בהליך זה על מעורבות הצבא בתכניות הגיור, מלמדים על הצורך להתוות מסגרת כללים נוקשה, לפיה מתן המידע על תכניות הגיור והעמקת הזהות היהודית של נתיב, והבחירה האם להמשיך ולהיחשף אליהן אחרי הגיוס, יתבצעו בקרב המועמדים לשירות ביטחון ולא יזלגו אל השירות עצמו ככל שיצהירו שאין ברצונם לקחת בהן חלק.

1. נזכיר, בתמצית, כי שלושה סעדים התבקשו בעתירה, אשר תקפה את מדיניותו ארוכת השנים של הצבא לכפות על חיילים המוגדרים כחסרי דת להתייצב בכנס הסברה לתכניות נתיב, גוף ההכנה לגיור הגדול בישראל. בעוד ביטול חובת ההתייצבות בכנס והשתתפות בו מיתרת את הסעד הראשון, לסעדים הנוספים שהתבקשו בעתירה - איסור על אגף כוח האדם לסמן חיילים שאינם יהודים על פי ההלכה ולהעביר את פרטיהם ליחידותיהם ולמפקדיהם, ואיסור על כל דרגי הצבא לפנות לחיילים אלה בהצעות לצאת לקורס הגיור הצה"לי, טרם ניתן מענה.

2. הודעת הצבא על ביטול חובת ההתייצבות בכנס ההסברה לגיור נמסרה לבית המשפט הנכבד בהודעת המשיב מיום 11.6.2018, בעקבות הדין הראשון שהתקיים בעתירה והערות בית המשפט למשיב במהלכו. בהודעתו קבע המשיב, אגף כוח האדם בצה"ל, כי "החל מהשבוע הבא צה"ל יבטל את חובת

ההתייצבות בכנסי ההסברה דנ"ן". אלא שזימונים לכנסי ההסברה לתכניות נתיב שנערכו ביולי 2018 עדיין כללו את חובת התייצבות החיילים בהם.

3. סגן אלכס קפלן (ת"ז 319232419) משרת בסגלים מיוחדים בחיל כללי. הוא עלה מבלארוס כפעוט בן שנתיים, אמו אינה יהודיה. לקראת כנסי ההסברה שנערכו ביולי 2018 קיבל סגן קפלן ביום 8.7.2018 ממפקדו הישיר זימון אליהם. בהודעת הזימון פורטו מועדי הכנסים הקרובים (19.7.2018 ו-26.7.2018) ונכתב בה כי על החיילים "חובה להתייצב לאחד משני הכנסים!" (כך במקור). להודעה נלווה מסמך המפרט כי בסוף הכנס יחולק לחיילים אישור התייצבות, אשר יהווה אסמכתא לכך שעברו את כל התחנות בו. עוד נכתב, כי "חיילים/ות שיעזבו את הכנס מבלי להתראיין, ייחשבו כילא התייצב"י". מסמכים אלה נושאים את התאריך 20.6.2018.

4. יומיים לאחר קבלת הזימון פנה סגן קפלן למש"קית השלישות בבסיס שבו הוא משרת, והודיע לה שאין בדעתו להתגייר ועל כן אין לו כל עניין בכנס. לפנייתו צירף את הודעת המשיב לבג"ץ בדבר ביטול חובת ההתייצבות. מש"קית השלישות הודיעה לו כי הנושא ייבדק, ובעקבות הבדיקה קבעה ביום 15.7.2018 – למעלה מחודש לאחר הודעת המשיב על ביטול חובת ההתייצבות - כי עליו "להגיע לכנס ולחתום שם ויתור". בשל כך פנתה הח"מ לב"כ המשיב וביקשה את התערבותו הדחופה ביישום התחייבות הצבא לבג"ץ, בשחרורו של סגן קפלן מחובת ההתייצבות בכנס ובהבהרה חד משמעית למשיב כי עליו לחדול מזימונם לכנס של חיילים שאינם מעוניינים בו ובוודאי שלא לחייבם לעשות כן.

העתק פניית האגודה לזכויות האזרח לב"כ המשיב מיום 15.7.2018 אליה מצורפים הזימונים לכנס והתכתבויות הווטסאפ של סגן קפלן עם אנשי השלישות ביחידתו מצורף ומסומן "1".

5. בעקבות אירועים אלה צלצל לסגן קפלן ביום 19.7.2018 מפקד נתיב בחיל חינוך, רס"ן ליאור טמיר, אמר לו כי אין חובת התייצבות בכנס ההסברה לתכנית הגיור, וכי אם אין לו עניין בכנס הוא פטור ממנו. סגן קפלן השיב כי יחידתו אינה מעודכנת בדבר ביטול חובת ההתייצבות, ונענה על ידי רס"ן טמיר כי הוא מניח שגם היחידה תתעדכן בנושא בעקבות העלאת הסוגיה. במסגרת הזימון לכנס וקבלת הפטור ממנו דיבר סגן קפלן עם מפקדו הישיר, מש"קית שלישות ביחידתו אשר העבירה את המידע הלאה לאנשי שלישות ולגורמי צבא נוספים, ועם מפקד נתיב בחיל החינוך. העתק תצהירו של סגן קפלן מצ"ב ומסומן "2".

6. ואכן, דומה כי בעקבות דברים אלה פשטה בצבא בשורת ביטול חובת ההתייצבות בכנס. מהודעת ב"כ המשיב לח"מ מיום 9.8.2018 עולה, כי ביום 22.7.2018, לקראת כנס ההסברה השני שנערך ביום 26.7.2018, הופצו לחיילים שזומנו אליו הודעות סמס שזו לשונן:

"חיילת/יקר/ה, הנך מוזמן לכנס הסברה לקראת קורס נתיב... שים לב – במידה ואינך מעוניין בקורס נתיב אין חובת הגעה לכנס! נבקש כי תעדכן את מפקדך אם בכוונתך להשתתף בכנס.

לפרטים נוספים פנה לגורמי המשא"ן ביחידתך".

העתק הודעת הדוא"ל של ב"כ המשיב מיום 9.8.2017 מצ"ב ומסומן "3".

7. ומסגן קפלן לסגן יורובסקי, העותר 1. כזכור, יחד עם העתירה הוגשה לבית המשפט הנכבד ביום 4.6.2017 בקשה לצו ביניים לפטור את העותר מהתייצבות לכנסי ההסברה לגיור, אשר הקרוב בהם לעת ההיא היה אמור להתקיים ארבעה ימים לאחר הגשת העתירה (סגן יורובסקי הצהיר כבר במועד גיוסו, בבסיס הקליטה והמיון, ולאחר מכן כשהחל קורס קצינים, שאין ברצונו להתגייר). בו ביום קבע בית המשפט הנכבד כי עד להכרעה בבקשה לא יידרש סגן יורובסקי להתייצב בכנס ההסברה. בתגובתו לבקשה, התחייב המשיב כי העותר לא יידרש להתייצב בכנסים עד להכרעה בעתירה, וצו הביניים התייתר.

8. אלא שפרשנותו של המשיב להחלטת בית המשפט ולהתחייבותו בתגובתו לצו הביניים היא פרשנות דווקנית ומצמצמת. אכן, סגן יורובסקי אינו נדרש עוד להתייצב לכנסים אולם הוא מזומן אליהם באדיקות, ופעם אחר פעם – האחרונה שבהן לקראת הכנסים שהתקיימו ביולי 2018 - עליו להזכיר לגורמי השלישות בבסיסים השונים שבהם הוא משרת כי הוא פטור מהשתתפות בכנס. לאחר בדיקת הנושא, הוא משוחרר מהתייצבות בו.

9. סגן יורובסקי ציין עוד, כי אף שהמשיב מסרב להפנים את חוסר העניין המפורש שהביע בעבר - והוא שב ומביע אותו כל אימת שהוא נדרש לכך – בגיור ובכנס ההסברה לו, דפוס הזימון לכנס השתנה. שוב הוא אינו מקבל רשימה שמית מפורטת של מאות החיילים המיועדים ליציאה לכנס (ר' סעיף 20 לעתירה), אלא זימון המיועד אליו בלבד דרך גורמי השלישות ביחידתו, בשיחה פנים אל פנים, בהודעת ווטסאפ או במייל. שינוי זה מצא ביטוי אף בהוראות הזימון לכנס הנשלחות לשלישות היחידות. בטופס הזימון מיום 20.6.2018 שקיבל סגן קפלן (ר' הזימונים שצורפו לנספח "1") מופיעות ההנחיות הבאות: "שימו לב - על מנת לשמור על צנעת הפרט יש להעביר לכל יחידה את חייליה בלבד, ולא לעשות העבר למייל זה לכלל הגורמים איתם אתם עובדים! אנא הנחו את הגורם המיידע את החייל על זימונו לקורס לעשות כן באופן השומר על פרטיותו של החייל (ככל הניתן ללא נוכחות גורמים נוספים)".

העתק תצהירו של העותר 1 מצ"ב ומסומן "4".

10. ספק אם יש לקבל את הקשיים שמפגין הצבא בהטמעת ההתחייבות שלא לכפות על חיילים חסרי דת את ההתייצבות בכנס ההכנה לגיור, אך נראה כי מדובר בחבלי קליטה. עם זאת, סיפורם של הסגנים יורובסקי וקפלן מלמד, כי המשיב מתקשה מאוד לוותר על עצם זימונם לכנסים (להבדיל מכפיית התייצבותם בהם), גם אם הודיעו כי אינם מעוניינים לא בהם ולא בגיור. בכך נמשכת הפגיעה הקשה בפרטיותם ובכבודם של חיילים שאינם מוכרים כיהודים על פי ההלכה ושאינו להם עניין בהכרה זו, ואשר נאלצים להתמודד עם הזימון, עם סירוב לו ולדון בכך עם מספר לא מבוטל של אנשים, בהם מפקדיהם הישירים וגורמים נוספים הבכירים מהם.

11. עדותו הנוכחית של העותר 1 ועדותו של סגן קפלן מצטרפות לעדויות חיילים שהובאו בעתירה, ולפרוטוקולים מוועדות הקליטה והעלייה המצוטטות בה, המעידות על כך שאי יהדותם סומנה בצה"ל, הפכה ליעד לשינוי ו"רודפת" אחריהם במהלך שירותם (ר' סעיפים 7-21 לעתירה), כאמור גם כאשר הודיעו שאין ברצונם להתגייר. אלה חוברות לעדויות שהוצגו לבית המשפט הנכבד בתגובת העותרים מיום 13.6.2018, שבין היתר סקרה כתבה בנושא שפורסמה בגלי צה"ל ביום 5.6.2018. בכתבה, במסגרתה רואינו חיילים וקציני שלישות, נטען כי בכירים באגף כוח האדם בצה"ל "מפעילים לחצים

על אנשי השלישות בפיקודים כדי שיוציאו כמה שיותר חיילים לקורס הגיור", כי ההנחיות הן "להוציא כמה שיותר חיילים שאינם יהודים לקורס הזה", כי קציני שלישות שביחידותיהם חתמו חיילים רבים על ויתור על קורס הגיור "נקראו לשיחות" וכי על חיילים מופעל מכבש לחצים לצאת לתכניות נתיב (ר' סעיף 3 לתגובת העותרים מיום 5.6.2018 ותמליל הכתבה שצורף אליה). כל אלה מלמדים, כי הצבא רואה בגיור ובחזוק הזהות היהודית מטרה ערכית-לאומית אשר יש לו חלק במימושה, ונרתם בעוז למשימה. ביטול חובת ההתייצבות בכנס ההכנה לתכנית הגיור הוא צעד ראשון, אך לא מספק, בהגנה על זכויותיהם החוקתיות של חיילים שאינם מוכרים כיהודים על פי ההלכה ורשומים כחסרי דת במרשם האוכלוסין לפרטיות, לכבוד, ולחופש הדת והמצפון.

היום, 16.9.2018

טל חסין, עו"ד  
ב"כ העותרים